

KOLIKO NAM JE PREDVIDLJIVA PORESKA POLITIKA

O poreskoj politici i izmenama i dopunama poreskih zakona za BIZ Life govori advokat Tomislav Popovic, BDK Advokati

TOMISLAV POPOVIĆ
BDK Advokati

Da li su izmene poreskih zakona dovoljno transparentne?

– Nisu. Izmene i dopune poreskih zakona se usvajaju bez dovoljne predvidljivosti. Iako bi se na osnovu naziva tog dokumenta moglo zaključiti da Fiskalna strategija, javni dokument koji se donosi za svaku godinu sa projekcijama za naredne dve godine, sadrži informacije o kretanju poreskih stopa i drugim promenama poreskih zakona u budućnosti, ovaj dokument se u stvari bavi analizom efekata primene poreskih zakona u prethodnom periodu i projekcijama za budućnost pod pretpostavkom da će poreske osnovice i stope ostati iste.

Kada Ministarstvo finansija, kao ovlašćeni državni organ koji Vladi predlaže akta iz oblasti poreske politike, izađe u javnost sa nacrtom izmena i dopuna nekog poreskog zakona, to je za javnost skoro uvek iznenađenje. Ozbiljna prethodna javna rasprava često izostaje, i ako je ima, po pravilu traje kratko.

Savet stranih investitora i Američka privredna komora aktivni su učesnici javnih rasprava o nacrtima izmena poreskih zakona.

Međutim, predlozi pomenutih organizacija često u konačnom ishodu ne bivaju prihvaćeni. Isto važi i za predloge stručnih udruženja za oblast poreskog prava, od kojih se kao vodeće ističe Srpsko fiskalno društvo.

Zvanična obrazloženja Vladinih predloga izmena i dopuna poreskih zakona su po pravilu štura, bez dovoljno objašnjenja pozadine predloženih mera.

OSTAJE DA SE VIDI DA LI ĆE IZMENE PORESKIH PROPISA OMOGUĆITI DA SE U ODNOSIMA PORESKE UPRAVE I PORESKIH OBVEZNIKA KORISTI NOVI INSTITUT PREDVIĐEN ZAKONOM O UPRAVNOM POSTUPKU POD NAZIVOM UPRAVNI UGOVOR

Da li se poreska politika vodi na zadovoljavajući način? Koji poreski zakoni prouzrokuju probleme?

– Pojedine izmene poreskih zakona su bile nepotrebne jer proizvode mali efekat na prihode države, a nameću teret privredi. Relativno skorašnji primer je uvođenje poreza po odbitku na

usluge koje pružaju strana pravna lica domaćim licima. Retko ko zaista ima obavezu da plati ovaj porez jer se isti primenjuje samo kada usluge pružaju rezidenti zemalja sa kojima Srbija nema ugovor o izbegavanju dvostrukog oporezivanja (a Srbija ima ovakve ugovore sa ukupno 58 zemalja, uključujući sve evropske države). I pored toga što su prihodi koje država ostvaruje po ovom osnovu

mali, zakon nameće domaćim privrednim društvima znatne administrativne obaveze da bi se oslobodili ovog poreza, kao što su pribavljanje i prevođenje potvrda o rezidentnosti stranih pružalaca usluga i podnošenje mnogobrojnih poreskih prijava za svaku isplatu naknada za usluge stranim firmama. I Poreska uprava

va angažuje znatne resurse radi evidentiranja i kontrole podnetih prijava. Tako da je uvođenje ovog poreza kreiralo jednu situaciju u kojoj svi gube.

Sa druge strane, neke ozbiljne poreske teme ostaju godinama bez intervencije zakonodavca, npr. oporezivanje stalnih poslovnih jedinica stranih firmi (SPJ). Usled nepostojanja pravnog okvira i saradnje sa stranim poreskim upravama, naša Poreska uprava nije u stanju da na terenu "otkrije" postojanje SPJ stranih firmi i da ih oporezuje. Na taj način država gubi poreske prihode, a takođe održava stanje pravne nesigurnosti u toj oblasti.

Da li su naši poreski zakoni usklađeni sa regulativom Evropske unije?

– Na polju harmonizacije naših poreskih propisa sa propisima u Evropskoj uniji ne predstoji mnogo posla u smislu broja akata sa kojima se treba uskladiti. Materija direktnih poreza (porez na dobit) je u EU u velikoj meri stvar država članica, a harmonizacija postoji samo u nekoliko ključnih oblasti kao što su oporezovanje između-kompanijskih dividendi, kamata i licencnih naknada između povezanih lica, poreski tretman prekograničnih reorganizacija itd. Sa druge strane, porez na dodatu vrednost, kao najvažniji indirektni porez, je u Srbiji u velikoj meri već usaglašen sa regulativom EU.

Veća aktivnost može se očekivati na polju pregovaranja novih (ili izmena i dopuna starih) bila-

NA POLJU USKLAĐIVANJA PORESKIH PROPISA SA PRAVOM EVROPSKE UNIJE, VEĆA AKTIVNOST SE MOŽE OČEKIVATI U OBLASTI ZAKLJUČIVANJA UGOVORA O IZBEGAVANJU DVOSTRUKOG OPOREZIVANJA I O SARADNJI I RAZMENI INFORMACIJA IZMEĐU PORESKIH UPRAVA, PO MODELIMA OECD-A

teralnih ugovora o izbegavanju dvostrukog oporezivanja, kao i zaključivanja novih sporazuma o saradnji i razmeni informacija između poreskih uprava sa državama-članicama EU, po modelu OECD-a. Ovo je naša obaveza koja proizlazi iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Koji su glavni problemi u primeni poreskih propisa?

– To su svakako nejasne odredbe zakona, nedostatak podzakonskih akata koji bi ih detaljnije razradili, i neujednačena praksa poreskih uprava. Ministarstvo finansija izdalo je prethodnih godina na hiljade mišljenja kao odgovor na pitanja poreskih obveznika, ali ona vrlo često ne daju sigurnost zbog svoje opštosti i neobavezujućeg karaktera. Naš pravni sistem i dalje ne poznaje institut obaveznog mišljenja poreskog organa o konkretnoj poreskoj situaciji obveznika, što postoji u velikom broju zemalja. Ostaje da se vidi da li će neke naredne izmene poreskih propisa omogućiti da se novi instrument pod nazivom "upravni ugovor", predviđen novim Zakonom o upravnom postup-

ku, koristi u odnosima Poreske uprave i poreskih obveznika radi ostvarenja veće predvidljivosti poreske situacije obveznika.

Poreska uprava još uvek prolazi kroz reformu započetu 2015. godine. Najteži problem je kontinuirani odliv kadrova iz Poreske uprave.

Uloga sudstva kao nezavisne vlasti je da garantuje zakonitost u odnosu suprotstavljenih strana – Poreske uprave sa jedne strane i poreskih obveznika sa druge strane. Međutim, Upravni sud koji je nadležan da rešava o zakonitosti odluka Poreske uprave nije adekvatno osposobljen da se nosi sa svojim zadatkom. Glavni problemi su nedovoljan broj sudija i nepostojanje specijalizacije za poresku materiju, koja je poznata po složenosti. Veoma su retki slučajevi u kojima se sud upušta u preispitivanje merituma odluke poreskog organa. Intervencija Upravnog suda uglavnom se svodi na ispitivanje da li je Poreska uprava poštovala procedure prilikom odlučivanja. Sa takvim pristupom ne može doći da razvoja kvalitetne sudske prakse u poreskoj materiji. ●